

Česká národní banka

Obsah prezentace

- Charakteristika ČNB
- Finanční trh
- Dohled v bankovníctví

- **POZN: Před tiskem doporučuji vymazat fotografie a černě podbarvené dělicí**
- Zpracováno z využití podkladů dr. P. Mrkývky a Mgr. L. Kyncla a využití zdrojů ČNB (www.cnb.cz)

Charakteristika ČNB

- Právní forma: osoba veřejného práva sui generis
- Vznik: ze zákona, k 1.1.1993, rozdělením **SBČS**
- Ústřední banka České republiky
- Orgán dohledu nad **finančním trhem** s kompetencemi správního úřadu
- Sídlo: Praha
- Nezávislá na vládě
- Bez zákonodárné iniciativy

Hlavní cíl činnosti ČNB

- Podle článku 98 Ústavy ČR a zákona č.6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů **péče o cenovou stabilitu.**
- Dosažení a udržení cenové stability, tj. **vytváření nízkoinflačního prostředí v ekonomice** ► vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst
- nezávislost je předpokladem účinnosti měnových nástrojů vedoucích k cenové stabilitě

ČNB a hospodářská politika vlády

- ČNB ze zákona **podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády** (vedlejší cíl), za podmínek:
- pokud není v rozporu s cílem hlavním.

Realizace cílů

- určuje měnovou politiku,
- vydává bankovky a mince,
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank,
- **vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled.**
- další činnosti podle zákona o ČNB a dalších právních předpisů.

Nezávislost ČNB

Personální

Institucionální

Funkční

Finanční

Personální nezávislost

- omezení politických ingerencí do personálního obsazení BR
- Taxativní výčet důvodů odvolání člena BR

Institucionální nezávislost

- BR při plnění svých zákonem stanovených cílů a výkonu svých dalších činností nesmí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta, parlamentu, vlády či jakýchkoli jiných subjektů.

Funkční nezávislost

- Relativní autonomie ČNB při formulování inflačních cílů a nástrojů k jejich dosažení.
- Kurzový režim je sice ČNB povinna stanovovat po projednání s vládou, ale nesmí tím být ohrožen její hlavní měnový cíl.
- O zásadách a opatřeních měnové a fiskální politiky se ČNB a vláda vzájemně informují

Finanční nezávislost

- zákaz přímého financování veřejného sektoru a jím řízených subjektů.
- ČNB má vlastní rozpočet schválený BR
- externí audit výsledku hospodaření
- roční zpráva o výsledku hospodaření
  - ▶ parlamentu
- info veřejnosti o pozici ČNB

Bankovní rada ČNB

- Nejvyšší řídicí orgán ČNB
- Určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky
- Další působnost:
  - a) stanoví **zásady činnosti a obchodů** České národní banky,
  - b) schvaluje **rozpočet** České národní banky,
  - c) stanoví **organizační uspořádání a působnost organizačních jednotek** České národní banky,
  - d) stanoví **druhy fondů** České národní banky, jejich výši a použití,
  - e) vykonává **práva a povinnosti zaměstnavatele** vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům České národní banky.
  - g) stanoví mzdové a další požitky guvernéra
  - h) rozhoduje v II. instanci (**rozklad**)

Struktura bankovní rady

- 7 členů
- guvernér
- 2 viceguvernéři
- 4 členové BR

Guvernér Zdeněk Tůma

Viceguvernéři

Luděk Niedermayer

Miroslav Singer

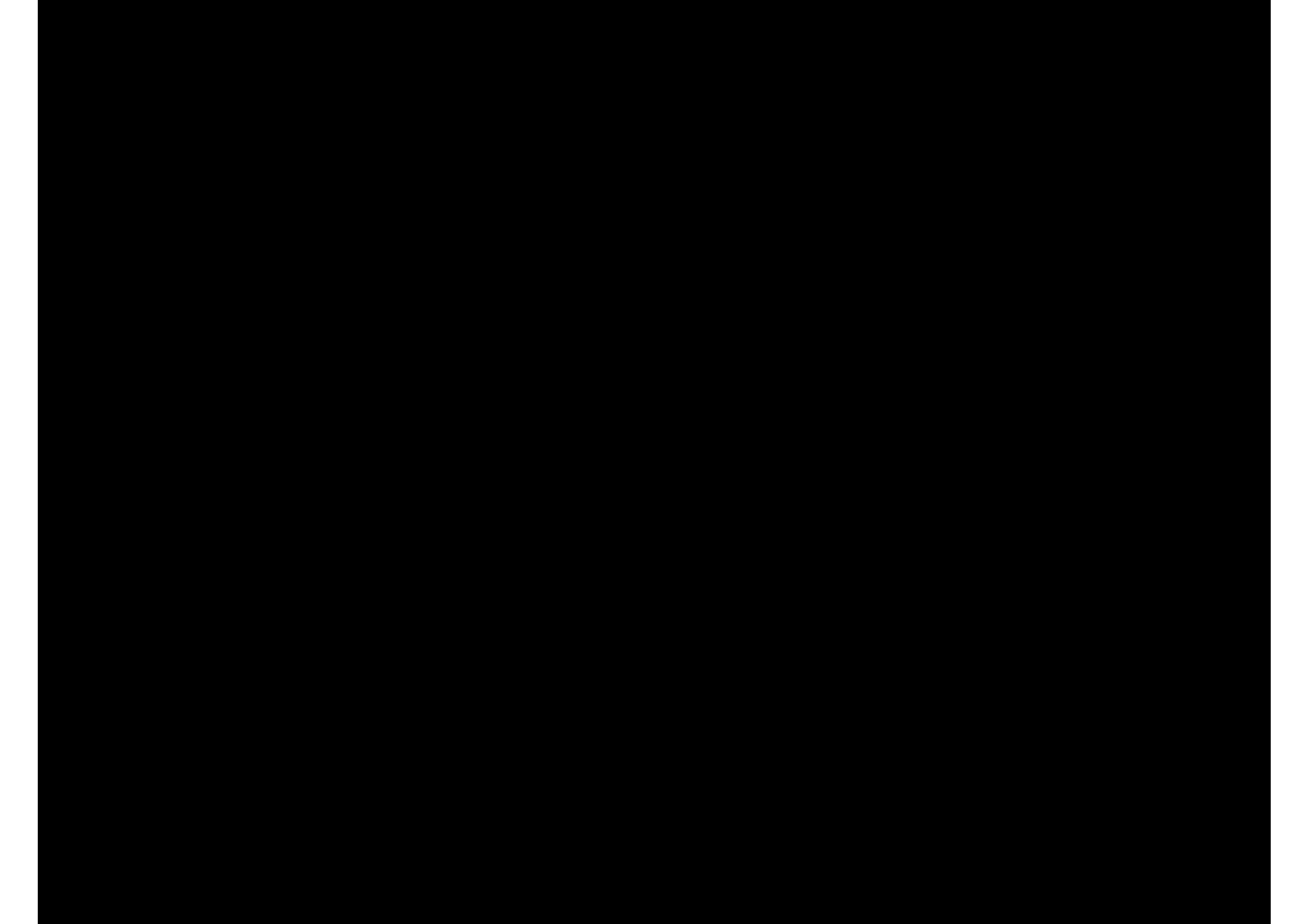
Člen BR

- jmenuje a odvolává prezident republiky
- funkční období 6 let (max 2x)

Organizační struktura ČNB

- Ústředí v Praze
- Pobočky:
  - Brno
  - České Budějovice
  - Hradec Králové
  - Ostrava
  - Plzeň
  - Praha
  - Ústí nad Labem

Finanční trh

- Bankovníctví
- Družstevní bankovníctví (družstevní záložny)
- Kapitálový trh
- Pojišťovnictví
- Penzijní připojištění
- Peněžní a Devizový

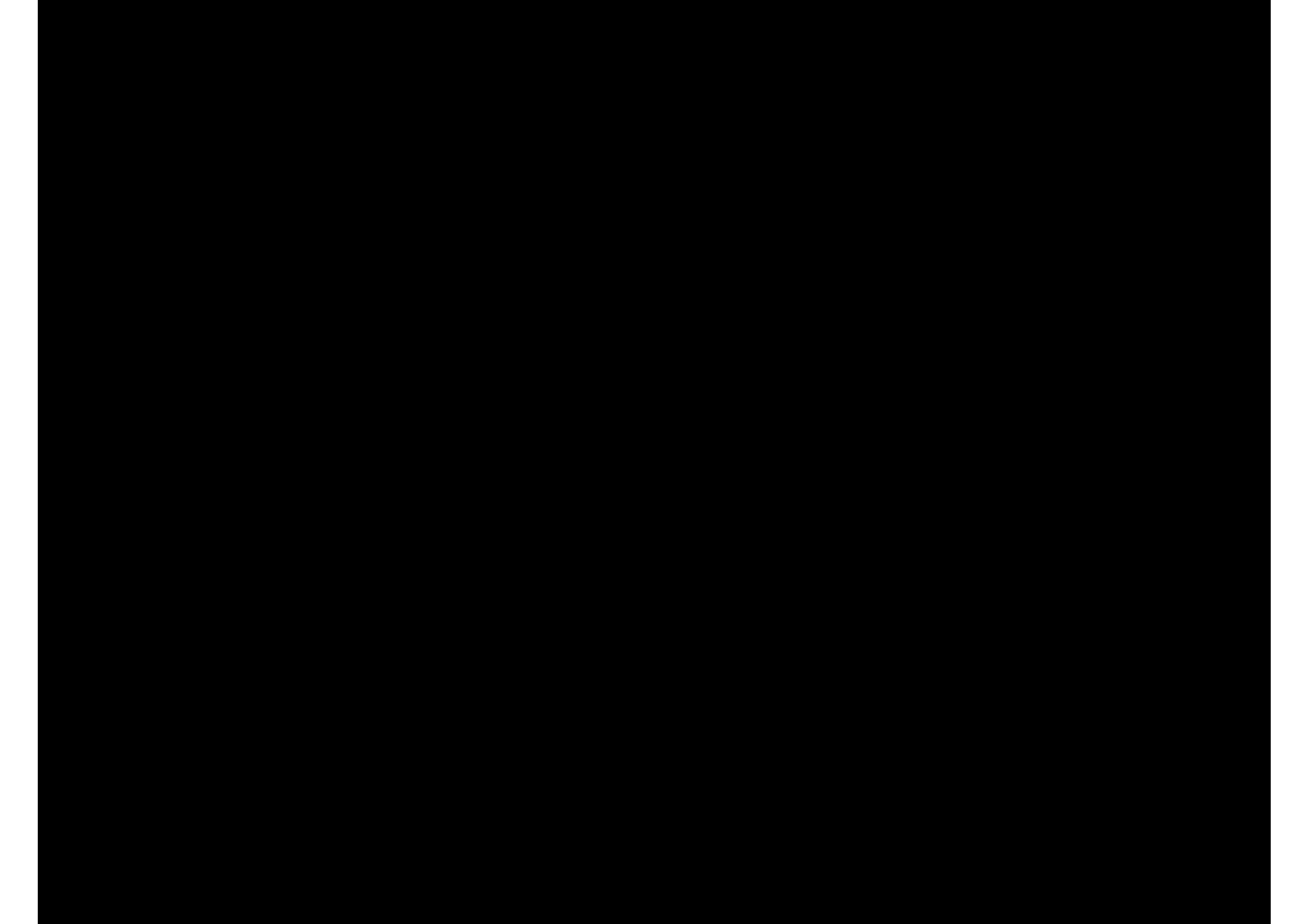
-
- Trh drahých kovů

Dohled: Stav před 1.4.2006

- Bankovníctví – ČNB
  - Družstevní bankovníctví (družstevní záložny) – Úřad pro dohled nad družstevními záložnami
  - Kapitálový trh – Komise pro cenné papíry
  - Pojišťovnictví – Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění
  - Penzijní připojištění – Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění
  - Peněžní trh – ČNB
-
- Trh drahých kovů – Puncovní úřad

Sjednocení dohledu nad finančním trhem

- S účinností **od 1.4.2006**
  - Provedeno **zákonem č. 57/2006 Sb.**, o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem.
  - Dohled nyní vykonává: **Česká národní banka**
-
- Trh drahých kovů – **Puncovní úřad** (pod MPO)

Bankovní regulace a dohled

- Primární důvod pro bankovní dohled: vytváření prostoru pro provádění cenové politiky
- Dále:
  - Podpora bezpečnosti
  - Podpora důvěryhodnosti
  - Podpora efektovnosti bankovního systému
  - Ochrana klientů (komerčních) bank

Bankovní regulace a dohled

- **Bankovní regulace:**
  - Důvěryhodnost a stabilita bankovního sektoru je pro fungování ekonomiky jednou ze základních podmínek.
  - Tuto stabilitu nelze zajistit pouze tržními mechanismy, proto je činnost bank regulována velkým množstvím omezujících a příkazujících pravidel, především v podobě právních předpisů (tzv. **bankovní regulace**).

Regulující a dohledový subjekt

- **ČNB**
- Role ECB a dalších subjektů
- Externí auditorské společnosti

Bankovní regulace a dohled

- Bankovní dohled stanoví rámec pro obezřetné podnikání bank a kontroluje jeho dodržování.
- Činnost bank podléhá zákonu č. 21/1992 Sb., o bankách,
- ČNB vydává opatření a vyhlášky, které obsahují podmínky pro vstup do bankovního sektoru a obezřetnostní pravidla v jednotlivých oblastech podnikání bank.
- hodnocení bankovního dohledu mezinárodními institucemi,
- dohody o spolupráci se zahraničními regulátory,
- stanoviska ČNB k zásadním materiálům z oblasti bankovníctví,
- výklad ČNB k jednotné bankovní licenci,
- návrh právního předpisu implementujícího Basel II aj.

Pravomoci bankovního dohledu

- Vydává po předchozím vyjádření ministerstva financí **bankovní licence**,
- vydává **opatření a vyhlášky** definující pravidla obezřetného podnikání bank,
- **monitoruje činnost** bank, poboček zahraničních bank a družstevních záložen,
- **provádí dohlídky (kontroly)** v bankách, včetně poboček zahraničních bank a v družstevních záložnách,
- vydává předchozí **souhlasy** podle zákona o bankách např. při nabývání podílu na bance, při prodeji podniku banky, sloučení banky, zrušení banky či ukončení bankovních aktivit,
- ukládá **opatření k nápravě a sankce** za zjištěné nedostatky v činnosti bank,
- **rozhoduje o zavedení nucené správy a odnětí bankovní licence** po předchozím vyjádření ministerstva financí.

Ad Licence

- pouze akciové společnosti, které k této činnosti získaly licenci, kterou vydává Česká národní banka.
- Žádost musí mít písemnou formu a obsahovat kromě základních informací o žadateli i zdůvodnění žádosti (obsahující kromě jiného i strategický záměr banky, obchodní plán a analýzu trhu, na kterém banka hodlá působit, a řadu listinných dokumentů, které jsou podkladem pro správní řízení

Ad Licence

- **Pobočky zahraničních bank**, které jsou organizační složkou těchto bank – mohou působit v ČR.
- **Podnikání bank se sídlem v Evropské unii** - mohou využívat **tzv. princip jednotné licence**, na jehož základě je držitel licence udělené domovským orgánem dohledu oprávněn vykonávat činnosti vyplývající z jeho licence i na území jiného členského státu Evropské unie bez nutnosti žádat o licenci tohoto státu.
- **Zahraníční banky ze zemí mimo Evropskou unii** potřebují ke své činnosti licenci (ČNB). Řízení k jejímu vydání probíhá obdobně jako v případě bank. V tomto případě je vyžadováno i vyjádření bankovního dohledu ze země, kde má sídlo centrála zahraniční banky a bankovní dohled ČNB při posuzování žádosti spolupracuje s tímto zahraničním regulátorem.

Metody bankovního dohledu

- Dohled na dálku
- Dohled na místě

Dohled na dálku

- Monitoruje činnost bank na základě všech dostupných informací, tj. především:
  - výkazů a hlášení pravidelně předkládaných podle jednotné metodiky stanovené ČNB bankami,
  - auditorských zpráv,
  - informací získaných přímo jednorázově od banky,
  - veřejně dostupných databází apod.

Dohled na dálku

- Na základě dostupných informací je každá banka pravidelně analyzována, hodnocena podle jednotných kritérií.
- Na základě výsledků těchto analýz je navrhován:
  - další způsob monitoringu banky,
  - dohlídky na místě,
  - opatření k nápravě apod.
- Údaje jsou zároveň využívány k souhrnným analýzám bankovního sektoru.

Dohled na místě

- Kontrolní činnost probíhající přímo v bankách.
- Tzv. **dohlídky na místě** se stávají rozhodujícím nástrojem bankovního dohledu - PROČ:
  - vyšší důraz, který je kladen na posouzení systémů řízení jednotlivých rizik v bance
  - poznání rizikového profilu každé banky umožňuje následně zvolit optimální formy dohledu tak, aby bylo možné v maximální míře zajistit kvalitní a efektivní monitoring každé banky a tak efektivně využít dostupné kapacitní a časové možnosti bankovního dohledu.